

EN TIDNING FRÅN [BLOMFANTAST.SE](http://blomfantast.se)

NO. 5

Monstera

OCH ANDRA KALLAVÄXTER

Blomfantast

VÄLKOMMEN TILL ETT NYTT NUMMER AV BLOMFANTAST MAGASIN

Om Blomfantast

Jag startade min blogg Blomfantast för att samla mitt växtnördande på ett och samma ställe. Jag hade upptäckt härligheten med växter och kände att jag spammade alla mina sociala kanaler med bilder på krukväxter. Det kändes helt enkelt nödvändigt med en egen sida inriktad på växter.

Ganska snart så upptäckte jag att det fanns fler växtnördar där ute och att många av dem hittade till mig och min sida. Så himla roligt!

Mina små tidningar är tänkt som ett komplement till bloggen. Som ett slags faktablad där jag samlar ihop information som hör ihop på ett och samma ställe. Alla artiklar i tidningarna är skrivna av mig.

Vill du ladda ner tidningen som Pdf eller få den i fysisk form i brevlådan så kan du bli medlem i Blomfantast klubb via [Patreon](#).

Mycket nöje!

Bodil Hansson "Blomfantast"

Innehåll i detta nummer

I det här numret fokuserar jag en hel del på Monsteran. Jag upplever att Monsteran var en av växterna som drog igång den stora växttrenden som fortfarande pågår förfullt. Kanske är Monsteran inte lika trendig som den var för ett par år sedan, men den är en fortsatt

populär växt att ha hemma. Det är lätt att förstå, för få växter skapar lika mycket djungelkänsla som en Monstera.

Monsteran tillhör kallaväxterna, ett samlingsnamn för över 3000 växtarter där många av våra vanligare krukväxter ingår. Jag kommer att beröra några fler ur gruppen kallaväxter i tidningen.

SÅ SKÖTER DU OM DIN MONSTERA

Monsteran finns i nästan varje växtentusiasts hem. Det är lätt att förstå. Den kan växa sig stor och pampig och bli en härlig del av inredningen i hemmet.

Är du ute efter att skapa djungelkänsla hemma så är Monsteran rätt växt. Om den trivs så kan den växa sig rejält stor.

Lättskött växt

Monsteran är en lättskött växt som inte kräver så mycket av dig. Den behöver ljus, men gillar inte stark sol. Den kan alltså med fördel stå en liten bit in i rummet.

Den kräver måttligt med vatten.

Vattna rejält när du väl vattnar och låt den sedan torka upp innan du vattnar nästa gång.

Fuktälskande

Monstera är en tropisk växt som älskar fukt. När jag besökte Hawaii för några år sedan frodades gigantiska Monsteror i den fuktiga regnskogsmiljön uppe i bergen. Det är alltid bra att fundera över hur växter har det där de växer naturligt om man vill att de ska trivas i hemmet. Så se till att spraya

bladen med vatten regelbundet, gärna varje dag. Du kan, om den inte är för stor för att flytta, ge den en omgång med duschen emellanåt.

Näring

Eftersom krukväxtjorden lakas ur på näring efter ett tag så uppskattar Monsteran lite tillsatt näring i vattnet mellan april och september.

Tips! Ha en sprayflaska stående framme vid Monsteran så är det lättare att komma ihåg att spraya vatten.

MONSTERA ADANSONII

Adansonii är en småbladig variant av Monstera som växer på ett mer slingrande sätt. Rätt placerad kan den slingra iväg och bli rejält lång och stor.

En fin småbladig variant av Monstera är Adansonii, eller Monkey mask som den kallas i dagligt tal.

Växtsätt och skötsel

Den växer slingrande och kan bindas upp på till exempel en mosstock eller något annat växtstöd när den drar i väg och växer på sig.

Skötselråden och problemen är desamma som för en vanlig Monstera.

It´s never Obliqua

Ibland förekommer det att småbladiga monsteror i affären är märkta Obliqua. Monstera Obliqua är snarlikt Adansonii men oerhört mycket mer ovanlig och värdefull. Det är förståeligt om människor hoppar till av glädje när de stöter på en växt märkt som Obliqua, Men det är bra att veta att det alltid handlar om en felmärkning från affärens sida.

Obliqua är så pass ovanlig att

den betingar massor av pengar på en växtauktion. För några månader sedan så såldes ett exemplar på Ebay för 2700 dollar! Så med andra ord kan du vara säker på att du inte hittar en Obliqua för 199 kronor i din lokala butik.

Det som skiljer Adansonii och Obliqua åt är framförallt att hålen på en Obliqua är mycket större. Om du gör en enkel googling så ser du att det nästan är mer hål än grönt.

VÄXTPROBLEM HOS MONSTERA

Det vanligaste skadedjuret för olika typer av Monstera är trips, men det finns förstås fler saker de kan drabbas av.

Ta för vana att gå över dina växters blad när du vattnar dem så att du snabbt kan upptäcka ohyra. Det går lättare att bekämpa dem ju tidigare du upptäcker dem.

Trips

Trips är små kryp som kan orsaka mycket skada på växter. Det vanligaste är att gröna krukväxter som till exempel Monstera och Monstera Monkey mask drabbas, men även Palettblad kan råka illa ut. Tydligast märker du det på att bladen får fläckar där tripsen sugit

ut näring. Hos till exempel Palettblad blir bladen silveraktigt tunna, nästan som silkespapper, men hos gröna växter som Monstera får bladen brunaktiga fläckar.

Trips är ett väldigt litet djur, men på grönväxter som Monstera kan du tydligt se hur de kryper runt. Det går också att se spår av tripsens avföring som små svarta prickar.

Hur bekämpar man trips?

Även om trips är dåliga flygare så är det viktigt att vara noga med att isolera den drabbade växten så

att inte ohyran sprider sig till övriga växter. Duscha av växten ordentligt, var särskilt noga med undersidan av bladen eftersom det är där de särskilt gärna håller till. Behandla sedan med något växtvårdande medel. Det kan till exempel vara såpvatten där du tillsatt Neemolja eller bladglansmedel liknande Parafinol. I värsta fall kan du ta till Provadopinnar. Det biter garanterat på trips, men är ett gift som man bör använda med försiktighet.

Det är viktigt att komma ihåg att jorden som du använt Provado i klassas som miljöfarligt avfall.

Mosaikvirus

Mosaikvirus är något som angriper allt fler Monstera, framförallt de småbladiga Adansonii. Det verkar vara så illa att allt fler växtgrossister har problem med viruset. Så håll ögonen öppna när du köper din Adansonii i en butik.

Det som kännetecknar mosaikviruset är att bladen blir gulaktigt marmorerade och ofta missformade och skrynkliga. Det kan börja med något enstaka blad, men till slut vissnar hela växten ned och dör.

Tyvärr finns inget att göra åt åkomman, eftersom det är ett virus som angriper växten på cellnivå.

Det som är viktigt att tänka på är att du inte slänger växten och dess jord i komposten, eftersom viruset då riskerar att spridas vidare till nya växter.

NEEMOLJA

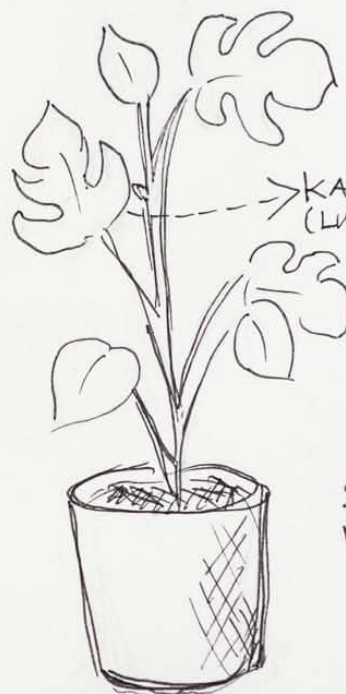
Många växtentusiaster talar sig varma för att använda Neemolja som ingrediens i växtvårdande medel. Finns det några belägg för att det är ett effektivt medel?

Den verksamma substansen i Neemolja är Azadiraktin och utvinns från Neemträdets frö. Enligt Jordbruksverket har Azadiraktin effekt mot vita flygare, trips, bladlöss och spinn. Medlet verkar på så sätt att växten blir oaptitlig för skadegörarna. Det påverkar även krypen rent hormonellt och gör så att reproduktionen störs.

Undvik att behandla växter med växtvårdande medel där du tillsatt Neemolja i solljus, eftersom effekten avtar i UV-ljus.

TA STICKLING AV MONSTERA!

SÄTT I VATTEN ELLER
PLANTERA DIREKT
I JORD

skiss: Bodil

TA STICKLINGAR AV MONSTERA

Det kan kännas lite läskigt att ta sticklingar från en Monstera första gången, men som med det mesta annars så är det enkelt när man gjort det några gånger.

Det är inte svårare att ta en stickling från en Monstera än från andra växter. Det du ska tänka på är att rikta in dig på en toppstickling och se till att början till en liten luftrot följer med. Det är nämligen den som enklast växer till en rot för din stickling.

Vatten eller jord?

Som alltid så råder det delade meningar om vad som fungerar bäst när det gäller rotning av

sticklingar. Monsterasticklingar är inget undantag. De gånger jag tagit sticklingar av Monstera så har jag placerat den i en vas med lite vatten och låtit roten utvecklas ett tag innan jag planterat över den i en kruka med jord. Det fungerar fint för mig.

Ibland skjuter Monstern sidoskott i krukans. Då kan du försiktigt sära på det lilla skottet från moderplantan och plantera över i en egen kruka.

Kan ett blad med stjälk bilda rötter?

Du behöver få med en stambit med en *nod* för att du ska lyckas. En nod är en liten utbuktning på stammen där det bildas nya blad och det är där rötterna kommer. Så ett enskilt blad i vas är ett hopplöst sticklingsprojekt så länge det inte finns med lite stam.

Däremot kan ett Monsterablada stå och vara vackert i en vas under lång tid utan att vissna och det är ju inte fy skam det heller.

Variegerade växter

Gröna växter vars blad har inslag av någon annan färg, till exempel vitt eller rosa. Kan även kallas för brokbladiga.

MONSTERA VARIEGATA

Få växter har varit så hajpade de senaste åren som den variegerade Monstera. Man kan fråga sig hur länge den trenden ska hålla i sig?

Leta dig in på Tradera och sök på Monstera variegata, så inser du snabbt att det är sticklingar som drar iväg rejält i pris. I takt med att fler får tillgång till plantan så kommer fler sticklingar ut och priset sjunker så sakteliga, men fortfarande kostar en stickling många hundra kronor.

Är den värd så mycket pengar?

Ja, den är förstås värd så mycket som någon är beredd att betala. När människor ojar sig över priset på vissa sticklingar så

brukar jag tänka att växter är en hobby bland andra hobbies. Det är inte många som höjer på ögonbrynen över att någon som tycker om gamla bilar köper dyra reservdelar från när och fjärran. Och en växt kan vara till minst lika stor glädje för ägaren som den där gamla bilen.

Nog om det. När det gäller variegerade växter brukar det vara vissa frågor som återkommer.

Varför växer min variegerade växt så sakta?

Variegerade växter innehåller

mindre klorofyll vilket gör att tillväxten blir sämre. Det är alltså inte konstigt att en variegerad växt tar lite mer tid på sig att växa till sig.

Helt vita blad

Ju mer vitt en variegerad Monstera har i bladen desto dyrare brukar den bli i olika auktioner på nätet. Ibland kan man till och med se helt vita blad säljas som sticklingar. Det kan vara värt att veta att en helt vit stickling knappast överlever, för utan klorofyll (det gröna i en växt) klarar sig ingen växt. Efter ett tag kommer det vita bladet få mer och mer bruna inslag och till slut dör sticklingen.

FLER VARIIEGERADE VÄXTER

Gillar du gröna blad med inslag av vitt eller rosa så finns det fler fina växter att pryda hemmet med och många gånger också billigare än den variegerade Monsteran.

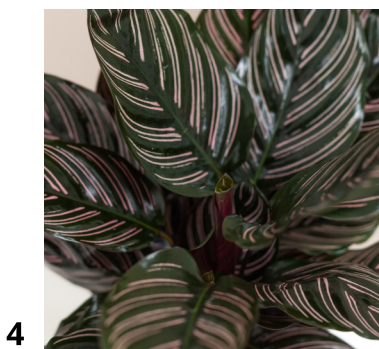
1. Guilranka N'joy *Epipremnum N'Joy*. En fin växt att låta klättra eller hänga i ampel. Finns ibland i blomaffärer. Sticklingar finns både på tradera och i köp- och säljgrupper på Facebook.

2. Hoya Kerrii variegata. En himla snygg porslinsblomma med hjärtformade blad som även finns med vita inslag. Dyker då och då upp på Tradera, men brukar bli ganska dyra.

3. Brokbladig murgröna. En vanlig utomhusväxt i sydeuropa, men trevlig inomhus hos oss.

4. Calathea ornata. Ser nästan ut som en låtsasväxt med sina blanka mörkgröna blad med bubbelgumsrosa ränder.

5. Philodendron Pink princess. Vackert rosavariegerade blad. Finns hos Grönväxtriket.

FRÅGA BLOMFANTAST

Jag får ganska ofta frågor från läsare om olika växter, Jag lyfter upp några här (i lite förkortad form) och ska försöka svara efter bästa förmåga.

Jag har en Monstera med sjukt långa luftrötter, kan man klippa av dem eller behövs de för att den ska överleva?

/Ida

Luftrötterna tar upp näring och fukt. De stöttar dessutom upp Monsteran när den växer vilt ute i det fria i tropisk miljö.

Har din Monstera många luftrötter som ringlar ut på golvet kan du klippa bort en del och leda resten ner i jorden. Så brukar jag göra och mina Monsteror har inte protesterat än så länge.

Hur ser man skillnaden på en Monstera deliciosa och en Monstera borsigiana?

/Carina A.

Det är lätt att blanda ihop de två varianterna av Monstera, särskilt när de är små plantor. Och inte blir de lättare att hålla isär genom att de ofta är felmärkta i affären.

Borsigianan heter egentligen *Monstera deliciosa var. borsigiana* och är den sort du mest troligt stöter på i affären (även om den står märkt som Deliciosa). Det är den absolut vanligaste varianten. Den växer sig inte lika stor som en Deliciosa och bladen blir inte heller lika stora.

Monstera Deliciosa

Du kan även se att bladen ser annorlunda ut på en Deliciosa. De får ofta flera rader av hål och är mer flikiga när de växer till sig. En Deliciosa växer också mer kompakt, du kan se på stammen att noderna (bladanlagen) sitter tätare.

Min Monstera - en Borsigiana

Ibland ser man sticklingar av växter som är vanliga i affärer säljas ganska dyrt på t ex Tradera. Vad är vitsen med att köpa en stickling när de finns

att få tag på som färdiga plantor i affären?

/B.

Jag håller med om att det kan kännas märkligt när man stöter på en stickling av till exempel en Gullranka som kostar nästan lika mycket som en hel planta i affären. Jag vet inte riktigt hur andra resonerar, men jag brukar tänka att det är lättare att få en planta att trivas hos mig om jag "uppfostrat" den från första början. Driver jag upp en växt från en liten stickling så acklimatiserar den sig ju till min miljö från starten.

I vissa fall kan det vara värt att köpa en stickling av andra anledningar. Om vi tar till exempel Monstera Adansonii där många i butik verkar vara drabbade av Mosaikvirus just nu, då kan en stickling från någon annan vara ett sätt att få tag på ett friskt exemplar.

Har du någon fråga som du vill ha svar på? Skriv till hej@blomfantast.se så kanske den kommer med i ett framtida nummer av Blomfantast tidning eller i ett frågeinlägg på bloggen.

Tips!

Damma av
Monsterabladen med en
mjuk trasa med jämna
mellanrum. Det håller
porerna fria och gör att
den tar upp syre bättre.

SMÅTT OCH GOTT

LUFTRENANDE VÄXTER INTE SÅ BRA SOM MAN TIDIGARE TROTT

En forskningsrapport från Lunds universitet visar att växter som marknadsförs som luftrenare inte är så bra som det hävdas. Rapporten innehåller en genomgång av tidigare studier och omfattar sammanlagt 196 växtexperiment. Det visar sig att det krävs mellan 10 och 10 000 växter per kvadratmeter för att de ska ha någon luftrenande effekt att tala om (Källa: Sveriges Radio).

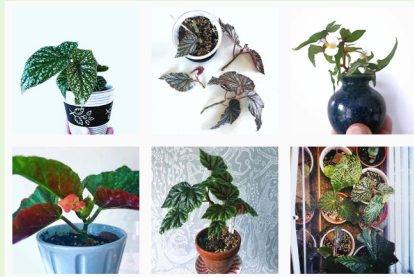
Det hade varit intressant att se mer i detalj vilka växter det handlar om, för spannet mellan 10 och 10 000 växter är minst sagt stort. 10 växter per kvadratmeter är inte särskilt mycket för en Växtnörd.

NÅGOT ATT LYSSNA PÅ

Du har väl inte missat Krukväxtpodden? Den har nu upphört, men tidigare avsnitt ligger kvar och är fortfarande möjliga att lyssna på. Du hittar den där poddar finns.

TIPS PÅ TREVLIGT INSTAGRAMKONTO

Det finns många härliga Instagramkonton som är inriktade på livet med växter. Här kommer ett tips.

@Begoniafabriken

Ett konto helt inriktat på olika typer av begonior. Följ kontot och låt dig inspireras av begoniornas bladprakt.

BOKTIPS!

Boken Sticklingar rött och blad av Langton och Ray innehåller allt du behöver veta för att ta sticklingar från olika växter. Perfekt att ha till hands som uppslagsbok.

VÄXTER BRA FÖR DEN PSYKISKA HÄLSAN

Även om forskningen nu visat att den luftrenande effekten hos växter är överdriven, så finns vetenskapligt stöd för att krukväxter är bra för den psykiska hälsan.

Patrik Grahn, professor i landskapsarkitektur vid SLU, har studerat hur växter och hälsa hänger ihop. Det han främst studerat är hur grönskande utomhusmiljöer har positiva effekter på hälsan. Patrik Grahn och hans kollegor har bland annat startat en rehabiliteringsträdgård i Alnarp där de forskat på utmattningssyndrom och depression. Studierna har fått mycket positiva resultat.

Men även om det mesta av forskningen fokuserat på grönska utomhus så konstaterar Patrik Grahn att det här går att återskapa inomhus. Artrikedom, naturkänsla och avskildhet kan man åstadkomma hemma med hjälp av krukväxter!

**Växter inomhus avbelastar
sinnet och är på så sätt
avstressande.**

De ger en slags kravlös rofylldhet. Det är inte bara en upplevelse, utan tester visar på en faktisk minskad mängd av stresshormonet kortisol och lägre blodtryck.

Dessutom visar forskningen att de som har växter hemma är mer benägna att söka sig ut i den verkliga naturen. Det blir en slags god spiral i avstressande aktiviteter.

Siverranka
Scindapsus pictus

VÄXTER INOM KALLASLÄKTET

Kallasläktet eller *Araceae* är stort och innehåller många av våra vanligaste krukväxter.

genom de nya skott stamrotknölen skickar ut.

Kallaväxterna kännetecknas av att de är *enhjärtbladiga* och får kolvliknande blommor.

Sådana blommor får också Monstera, även om vi mycket sällan ser den blomma som

krukväxt inomhus.

De växter vi möter under namnet Kalla i blomaffären är bara en liten del av alla de växttyper som ingår i släktet.

Här hittar du olika typer av Monstera, Gullranka, Siverranka, Alocasia, Philodendron och en mängd andra krukväxter.

Många växter inom kallasläktet är rhizomväxter, vilket betyder att nya skott eller anlag bildas i jordstammen. De förökas lättast genom att dela rotknölar eller

RHIZOM

Kallas även för jordstam. Kan vara i form av en lång underjordisk stambit eller som små rotknölar.

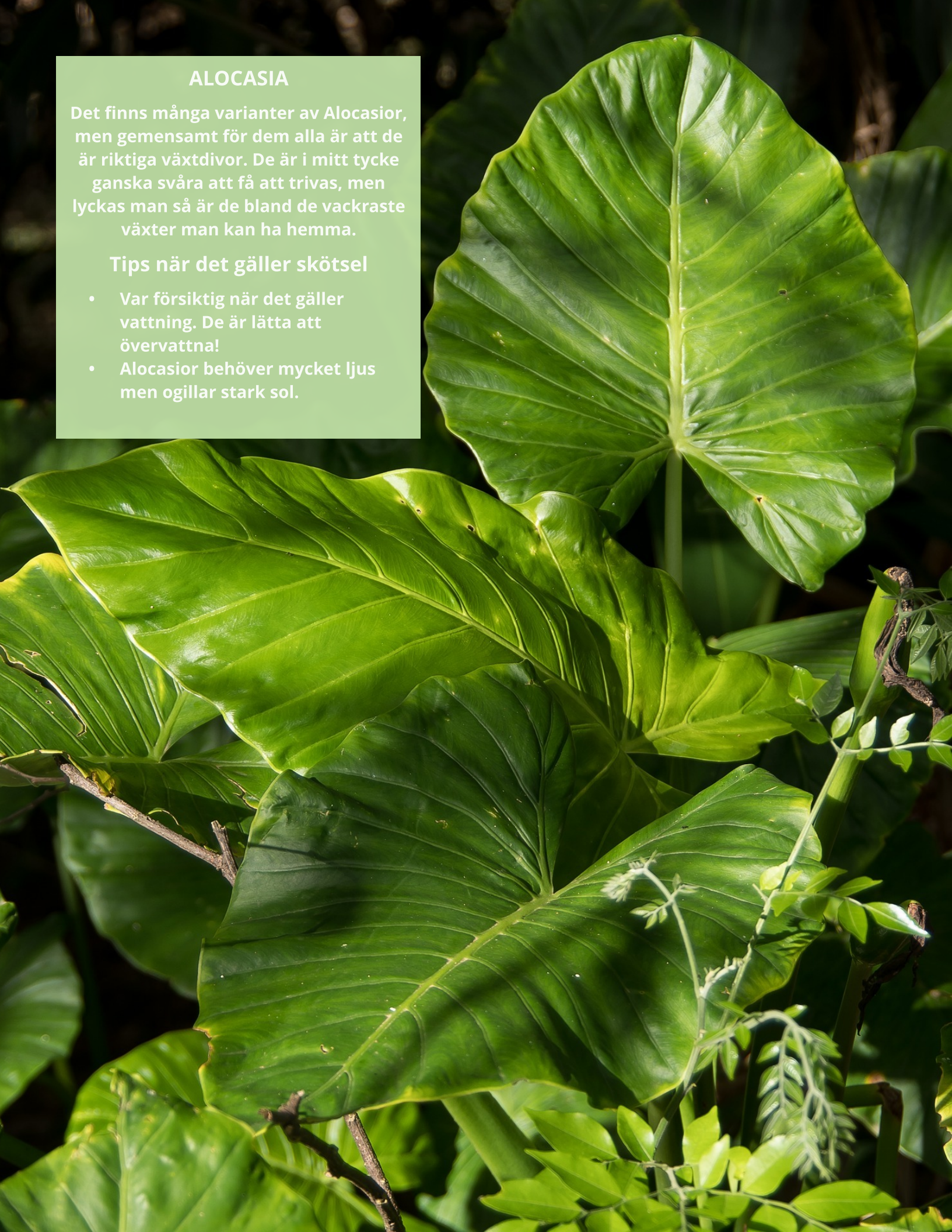
Vill du till exempel ha en stickling från en Alocasia så får du dela på plantan när det dyker upp små rotskott i krukans. Du kan även ha tur och dyka på någon liten rotknöl i krukans när du planterar om. Den lilla rotknölen går utmärkt att plantera i egen kruka och efter ett tag har du en ny liten planta.

ALOCASIA

Det finns många varianter av Alocasior, men gemensamt för dem alla är att de är riktiga växtdivor. De är i mitt tycke ganska svåra att få att trivas, men lyckas man så är de bland de vackraste växter man kan ha hemma.

Tips när det gäller skötsel

- Var försiktig när det gäller vattning. De är lätta att övervattna!
- Alocasior behöver mycket ljus men ogillar stark sol.

TILLBEHÖR SOM ÄR BRA ATT HA

1

2

3

4

5

1. En korg i sjögräs är fint att använda som ytterkruka till din Monstera. Se till att fodra den ordentligt med plast. Sjögräskorg, 69kr, [Ikea](#).

2. Stora växter gör sig fint på golvet, men det är trevligt om de får komma upp en bit. En växtställning är enkel och snygg att placera krukorna i. Piedestal, Wikholm form, 369kr, [Pysselgummans Webshop](#).

3. En Monstera behöver växtstöd av

något slag. Det är en smaksak vad man vill använda. Jag föredrar att använda en fin drivvedskvist, medan andra gillar att använda en klassisk mosstock. Mosspåle i kokos, 69kr, [Wexthuset](#).

4. En sprayflaska är bra att ha i närheten av Monstera för att hålla den på gott humör! Wikholm form, 139kr, [Pysselgummans webshop](#).

5. Kanske är olyckan framme och din Monstera drabbas av trips. Det är

inte ovanligt ska du veta! Först och främst bör du använda snälla växtvårdande medel som såpvatten med neemolja eller bladglansmedel. Ibland har dock nöden ingen lag och det tunga artilleriet måste in. Då är Provadopinnar bra att använda, de tar effektivt död på tripsen. Viktigt att komma ihåg är att jorden blir giftig och inte ska slängas i komposten när du planterar om.

Provadopinnar finns i de flesta större växtaffärer och kostar runt 150kr.

MIN CHECKLISTA JANUARI/FEBRUARI

SPRAYA VÄXTERNA FÖR FUKT

FLYTTA RUNT VÄXTERNA FÖR MER LJUS

FORTSÄTT VATTNA SPARSAMT

UNDVIK ALLTFÖR HÖG ELEMENTVÄRME

GÅ PÅ LOPPISSPAN EFTER KRUKOR

GÅ PÅ LOPPISSPAN EFTER VÄXTBÖCKER

.....

.....

.....

.....

.....

MINA VÄXT-CRAVINGS JUST NU!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hemsida: www.blomfantast.se

Instagram: [@blomfantast.se](https://www.instagram.com/blomfantast.se)